

Patriša Hajsmiit

Talentovani
gospodin Ripli

Preveo
Zoran Ž. Paunović

■ Laguna ■

Naslov originala

Patricia Highsmith

THE TALENTED MR RIPLEY

First published in 1955

Copyright © 1993 by Diogenes Verlag AG Zürich

All rights reserved

Translation copyright © 2018 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kolo III / Knjiga 9

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Talentovani
gospodin Ripli*

Tom se osvrnuo i ugledao čoveka kako izlazi iz *Grin kejđža* i kreće prema njemu. Ubrzao je korak. Nije bilo sumnje da ga taj čovek prati. Tom ga je primetio pre pet minuta, gledao je pažljivo u njega dok je sedeo za svojim stolom ne kao da nije *sasvim* siguran, već kao da je skoro siguran da je to on. Izgledao mu je dovoljno siguran, pa je na brzinu popio svoje piće, platio i izašao.

Na uglu se Tom pognuo i pretrčao preko Pete avenije. Tamo je bio *Raul*. Da li da rizikuje i uđe na još jedno piće? Da iskuša sudbinu? Ili da umakne preko Park avenije i pokuša da nestane u nekom od mračnih ulaza? Ušao je kod *Raula*.

Dok je hodao prema slobodnom mestu za šankom, mahinalno je pogledao oko sebe da vidi ima li nekoga koga poznaje. Ugledao je onog krupnog riđokosog čoveka čije je ime stalno zaboravljao. Sedeo je za stolom sa nekom plavušom. Riđokosi mu je mahnuo rukom i Tomova ruka se mlitavo podigla da mu uzvрати pozdrav. Stavio je nogu na prečku barske stolice i prkosno, a opet i nekako bezočno nezainteresovano, okrenuo se licem prema vratima.

– Džin i tonik – rekao je barmenu.

Da li je to tip čoveka koga bi poslali za njim? Jeste, nije, jeste? Nije uopšte izgledao kao nekakav policajac ili detektiv. Izgledao je kao nekakav poslovni čovek, kao nečiji otac, dobro obučen, dobro uhranjen, prosed na slepoočnicama i izgledao je nekako nesigurno. Da li je to bio tip čoveka kakvog obično šalju na ovakav zadatak, da kao započne razgovor sa tobom u nekom baru i onda *beng!* – jedna ruka je na tvom ramenu, a druga pokazuje policijsku značku. *Tom Ripli, uhapšen si.* Tom je motrio na vrata.

Evo ga, ušao je. Čovek je pogledao unaokolo, ugledao ga i odmah skrenuo pogled. Skinuo je slamnati šešir i seo iza zavoja šanka.

Gospode bože, šta on to hoće? Sigurno nije nekakav *perverztnjak*, pomislio je Tom po drugi put, mada je njegov grozničavi mozak sada već pronašao i oblikovao stvarnu reč, kao da je mogla da ga zaštiti, jer bi mu bilo draže da je čovek perverztnjak nego policajac. Perverztnjaku je jednostavno mogao da kaže „Ne, hvala“ i da se nasmeši i ode. Tom je polako seo na barsku stolicu i pribrao se.

Video je kako čovek rukom daje znak barmenu da će kasnije da naruči, pa ustaje i kreće prema njemu. To je to! Tom je skamenjeno zurio u njega. Ne mogu da ti daju više od deset godina, pomislio je Tom. Možda petnaest, ali uz dobro vladanje... U istom trenutku čovekove usne su se razdvojile da nešto kažu, a Tom je osetio sevanje očajničkog i bolnog kajanja.

– Izvinite, da li ste vi Tom Ripli?

– Jesam.

– Ja sam Herbert Grinlif. Otac Ričarda Grinlifa.

Izraz na njegovom licu je zbunio Toma više nego da je uperio pištolj u njega. Čovek se smešio, lice mu je odimalo

srdačnošću i bilo je puno nade. – Vi ste Ričardov prijatelj, zar ne?

Njegov mozak je polako počeo da povezuje stvari. Diki Grinlif. Visoki, plavokosi momak. Taj je bio pun para, setio se Tom. – A, Diki Grinlif. Jesam.

– Sigurno poznajete i Čarlsa i Martu Šriver. Oni su mi rekli za vas, da biste vi mogli... uh... Da li možemo da sed-nemo za neki sto?

– Možemo – složio se Tom i uzeo svoje piće. Hodao je za tim čovekom prema praznom stolu u zadnjem delu male prostorije. Izvršenje kazne je poništeno, pomislio je. Slobodan sam! Niko neće da ga uhapsi. Ovo je bilo nešto sasvim drugo. Nije važno o čemu se radilo, u svakom slučaju nije bilo u vezi ni sa kakvom krađom, niti prevarom putem pošte, ili kako su to već zvali. Možda je Ričard bio u nekoj frci. Možda je gospodin Grinlif hteo pomoć, ili savet. Tom je znao šta treba da kaže jednom ocu poput gospodina Grinlifa.

– Nisam bio sasvim siguran da ste vi Tom Ripli – rekao je gospodin Grinlif – mislim da sam vas video samo jednom. Zar niste jednom bili kod nas sa Ričardom?

– Mislim da jesam.

– Šriverovi su mi vas i opisali. Svi smo pokušavali da vas pronađemo, jer su Šriverovi hteli da se sretnemo u njihovoj kući. Neko im je rekao da povremeno svraćate u *Grin kejdž*. Ovo je prva noć da sam pokušao da vas pronađem, pa pretpostavljam da treba da se smatram srećnim. – Nasmehio se. – Napisao sam vam pismo pre nedelju dana, ali ga možda niste dobili.

– Nisam. – Mark mu nije prosledio poštu, pomislio je Tom. Proklet bio. Možda je stigao i ček od tetka Doti. – Preselio sam se pre nešto više od nedelju dana – dodao je Tom.

– O, shvatam. Nisam mnogo toga rekao u pismu. Samo da bih voleo da se vidimo i popričamo. Šriverovi misle da prilično dobro poznajete Ričarda.

– Da, sećam ga se.

– Ali, sada se ne dopisujete sa njim? – Izgledao je razočarano.

– Ne. Mislim da nisam video Dikija nekoliko godina.

– U Evropi je već dve godine. Šriverovi su veoma pohvalno govorili o vama, i misle da biste mogli da imate neki uticaj na Ričarda ako biste mu pisali. Hoću da se vrati kući. On ovde ima svoje obaveze... ali, sada ignoriše šta god da ja i njegova majka pokušamo da mu kažemo.

Tom je bio zbunjen. – Šta su vam tačno Šriverovi rekli?

– Rekli su... očigledno su malo preterali... da ste vi i Ričard veoma dobri prijatelji. Pretpostavljam da su uzeli zdravo za gotovo da ste mu pisali sve vreme. Znae, poznajem samo nekoliko Ričardovih prijatelja... – krajičkom oka je pogledao u Tomovu čašu, kao da je hteo da mu barem ponudi piće, ali Tomova čaša bila je skoro puna.

Tom se setio da je sa Dikijem Grinlifom bio na koktelu kod Šriverovih. Možda su Grinlifovi bili u prisnijim odnosima sa Šriverovima nego on, i tako je do svega ovoga došlo, jer on nije video Šriverove više od tri ili četiri puta u svom životu. A poslednji put kada ih je video, pomislio je Tom, bilo je to one noći kada je sređivao porez na ukupan prihod Čarlija Šrivera. Čarli je radio kao televizijski režiser, i bio je u potpunom haosu sa honorarima koje je dobijao radeći kao frilenser. Čarli je mislio da je on genije jer je izračunao koliki porez treba da plati i sredio da bude mnogo manji nego što je Čarli izračunao, i to tako da sve bude potpuno legalno. Možda je to navelo Čarlija da ga preporuči gospodinu Grinlifu. Sudeći po svemu što se noćas dogodilo,

Čarli je možda rekao gospodinu Grinlifu da je inteligentan, promišljen, skrupulozno pošten i veoma voljan da učini uslugu. To je bila mala greška.

– Pretpostavljam da ne poznajete nikog bliskog Ričardu ko bi mogao da malo utiče na njega? – veoma tužno je pitao gospodin Grinlif.

Badi Lankenau, pomislio je Tom, ali nije hteo da prepusti Badiju ovaj posao. – Ne, nažalost – rekao je Tom odmahujući glavom. – Zašto Ričard neće da se vrati kući?

– Kaže da mu se više dopada da živi tamo. Ali, njegova majka je sada veoma bolesna... to su već porodični problemi. Izvinite što vas ovako gnjavim. – Veoma nervoznim pokretom ruke prešao je preko slabe, uredno očešljane prorede kose. – Kaže da slika. Nema u tome ničeg lošeg, ali on nema talenat za slikara. Ali je veoma nadaren za projektovanje brodova, kada bi samo hteo time da se bavi. – Pogledao je u konobara kada mu se ovaj obratio. – Skoč i sodu. *Djuar*. Da li ste i vi za još jedno piće?

– Ne, hvala – rekao je Tom.

Gospodin Grinlif je tužno osmotrio Toma. – Vi ste prvi Dikijev prijatelj koji je voljan da me barem sasluša. Svi smatraju da pokušavam da se mešam u njegov život.

Tom je to vrlo dobro razumeo. – Stvarno bih voleo da mogu da vam pomognem – rekao je ljubazno. Sada se setio da je Dikijev novac priticao od brodograditeljske kompanije. Pravili su male jedrenjake. Nema sumnje da njegov otac hoće da se on vrati kući i preuzme porodičnu kompaniju. Tom se neodređeno nasmešio gospodinu Grinlifu, a onda je popio piće. Sedeo je na ivici stolice, bio je spreman da ode, ali je razočaranje sa druge strane stola bilo skoro opipljivo. – A gde je u Evropi? – pitao je Tom, mada ga to uopšte nije zanimalo.

– U nekoj varoši koja se zove Mondibelo, južno od Napulja. Tamo nemaju čak ni biblioteku, tako mi je rekao. Provođi vreme jedreći i slikajući. Kupio je i kuću tamo. Ričard ima svoje prihode... nije to nešto mnogo para, ali je očigledno sasvim dovoljno za život u Italiji. Dobro, o ukusima ne treba raspravljati, ali sam siguran da to mestašce nema nikakvih draži – gospodin Grinlif se nasmejao. – Da li mogu da vas ponudim pićem, gospodine Ripli? – pitao ga je kada mu je konobar doneo skoč i sodu.

Tom je hteo da ode. Ali, bilo mu je mrsko da ostavi tog čoveka samog sa pićem koje je tek dobio. – Hvala, mislim da ću popiti još jedno – rekao je i pružio praznu čašu konobaru.

– Čarli Šriver mi je rekao da radite u osiguravajućem društvu – ljubazno je rekao gospodin Grinlif.

– To je bilo ranije. Sada... – odgovorio je, ali nije hteo da mu kaže da je radio u odeljenju Uprave javnih prihoda. Ne sada. – Trenutno radim u računovodstvu jedne reklamne agencije.

– O?

Obojica su ćutala par trenutaka. Oči gospodina Grinlifa bile su prikovane za njega. Pogled mu je bio nekako žalostan i pun čežnje. Šta je, pobogu, mogao da kaže? Tomu je bilo žao što je prihvatio piće.

– Koliko ono beše Diki ima godina? – pitao je.

– Dvadeset i pet.

Kao i ja, pomislio je Tom. Diki se tamo verovatno provodio kao nikada pre u životu. Prihod, kuća, brod. Zbog čega bi se uopšte i vraćao kući? Dikijevo lice je postajalo sve jasnije u njegovom sećanju – imao je široki osmeh, plavkastu talasastu kosu i bezbrižan izraz lica. Diki je bio srećan čovek. Šta li on to radi u svojoj dvadeset i petoj godini? Živi iz nedelje u nedelju. Nema račun u banci. Izbegavao je pandure prvi put u

životu. Imao je talenat za matematiku. Zašto mu neko negde nije plaćao za to? Tom je shvatio da su mu svi mišići napeti, da su ivice kutije šibica u njegovoj ruci zgnječene, da je kutija bila skoro spljoštena. Bilo mu je dosadno, užasno, prokletu dosadno, dosadno, dosadno! Hteo je da se vrati za šank, sam.

Tom je otpio gutljaj pića. – Biće mi veoma drago da pišem Dikiju, ako mi date njegovu adresu – rekao je užurbano – pretpostavljam da će me se setiti. Sećam se da smo jednog vikenda bili na nekoj zabavi na Long Ajlendu. Diki i ja smo izašli i skupili dagnje, svi smo ih jeli za doručak. – Tom se nasmejao. – Nekoliko nas je pokvarilo stomak, a i zabava nije baš bila sjajna. Ali, sećam se da je Diki tog vikenda govorio o odlasku u Evropu. Mora da je otišao ubrzo nakon...

– Sećam se! – rekao je gospodin Grinlif. – To je bio Diki-jev poslednji vikend ovde. Mislim da mi je ispričao to za dagnje. – Nasmejao se veoma glasno.

– A bio sam i u vašem stanu nekoliko puta – nastavio je Tom ušavši u duh čitave priče. – Diki mi je pokazao nekoliko maketa brodova koji su bili na stolu u njegovoj sobi.

– To su samo pokušaji iz detinjstva! – Gospodin Grinlif je zablistao od zadovoljstva. – Da li vam je pokazao svoje modele brodskih rebara? Ili crteže?

Diki mu ih nije pokazao, ali je Tom radosno rekao: – Jeste! Naravno da jeste. Crteži olovkom i mastilom. Neki od njih su stvarno fascinantni. – Tom ih nikada nije video, ali je sada mogao da ih vidi, precizne crteže, svaku liniju, svaki označeni klin i šraf, mogao je da vidi Dikija kako se smeje, drži ih ispred njega da bi ih video, i mogao je da ih opisuje u sitne detalje i nekoliko minuta kako bi obradovao gospodina Grinlifa, ali nije.

– Da, Ričardov talenat se vidi na tim crtežima – gospodin Grinlif je zadovoljno rekao.

– Mislim da ste u pravu – složio se Tom. Njegovo dosađivanje je sada prešlo u drugu brzinu. To osećanje mu je bilo poznato. Ponekad ga je obuzimalo na zabavama, ali gotovo uvek kada je večerao sa nekim s kim uopšte nije ni hteo da večera, i onda je veče postajalo sve duže i duže. Sada je mogao da manijakalno glumi ljubaznost još možda čitavih sat vremena, sve dok nešto u njemu ne eksplodira i natera ga da izleti kroz vrata. – Žao mi je što trenutno nisam sasvim slobodan, inače bi mi bilo veoma drago da odem tamo i vidim da li bih lično mogao da ubedim Ričarda. Možda bih mogao malo da utičem na njega – rekao je ovo samo zato što je gospodin Grinlif to i hteo da čuje.

– Ako to ozbiljno mislite... to jest, ne znam da li planirate da putujete u Evropu ili ne.

– Ne, ne planiram.

– Na Ričarda su njegovi prijatelji oduvek imali veliki uticaj. Ako vi, ili neko kao vi, ko ga poznaje, može da uzme odsustvo sa posla, poslao bih ga da porazgovara s njim. Mislim da bi to bilo bolje nego da ja odem tamo. Pretpostavljam da verovatno ne biste mogli da uzmete odsustvo sa posla, zar ne?

Tomu je srce iznenada poskočilo. Pravio se da razmišlja. To je bilo izvodljivo. Nešto u njemu je odreagovalo brže od njegovog mozga. Trenutni posao: nema. Možda će i ovako i onako uskoro morati da ode iz grada. Hteo je da napusti Njujork. – Mogao bih – rekao je obazrivo, sa izrazom dubokog razmišljanja na licu, kao da razmišlja o hiljadu malih stvari koje su mogle da ga spreče.

– Ako stvarno krenete, biće mi drago da se pobrinem za vaše troškove, to se podrazumeva. Stvarno mislite da biste mogli to da izvedete? Recimo, ove jeseni?

Već je bila sredina septembra. Tom je zurio u zlatni pečatni prsten sa skoro izlizanim grbom na malom prstu gospodina Grinlifa. – Mislim da bih mogao. Biće mi drago da ponovo vidim Ričarda... naročito ako mislite da bih mogao da budem od neke pomoći.

– Još kako! Mislim da će vas poslušati. A što se tiče činjenice da ga ne poznajete baš dobro... ako mu odlučno kažete zbog čega mislite da treba da se vrati kući, znaće da vi nećete imati nikakvu korist od toga. – Gospodin Grinlif se zavalio u stolicu i gledao u Toma blagonaklono. – Vidite, Džim Berk i njegova žena... Džim je moj partner... svratili su prošle godine u Mondibelo kada su bili na krstarenju. Ričard je obećao da će se vratiti kada počne zima. Prošle godine. Džim je odustao. Koji još mladić od dvadeset i pet sluša starca od preko šezdeset godina? Vi ćete verovatno uspeti u čemu mi nismo!

– Nadam se – skromno je kazao Tom.

– Još jedno piće? Neki dobar brendi?

2

Prošla je ponoć kada je Tom krenuo kući. Gospodin Grinlif mu je ponudio da ga prebaci taksijem, ali Tom nije hteo da vidi gde živi – a to je bilo u jednoj od prljavih zgrada od braon peščanika u nizu između Treće i Druge sa natpisom SOBE ZA IZDAVANJE. Poslednje dve i po nedelje Tom je živio sa Bobom Dilansijem, mladićem kojeg jedva da je poznavao, ali je Bob bio jedini od Tomovih prijatelja i poznanika koji se dobrovoljno ponudio da mu pomogne kada je ostao bez smeštaja. Tom nije nikada pozvao nijednog

od svojih prijatelja da dođe kod Boba, a nije nikome ni rekao gde živi. Glavna prednost Bobovog stana jeste ta što je mogao da dobija poštu na ime Džordža Makalpina uz minimalne šanse da ga neko otkrije. Ali, taj smrdljivi zajednički klozet na kraju hodnika koji se nije zaključavao, prljava soba koja je izgledala kao da je u njoj živelo hiljadu ljudi koji su za sobom ostavili svu svoju prljavštinu i nikada nisu ni prstom maknuli da je počiste, te nakrivljene gomile *Vogova* i *Harper bazara* i te velike orijentalne činije od mutnog stakla svugde po stanu, prepune umršenih konaca, olovaka, pikavaca i voća koje je trulilo! Bob je bio frilenser, aranžer izloga prodavnica i robnih kuća, ali je sada samo povremeno dobijao poslove u antikvarnicama na Trećoj aveniji, i jedna od tih antikvarnica mu je dala te činije od mutnog stakla umesto isplate za neki posao. Tom je bio zaprepašćen prljavštinom tog mesta, bio je zaprepašćen što uopšte poznaje nekoga ko tako živi, ali je takođe znao da tu neće dugo ostati. A sada je iskrsnuo gospodin Grinlif. Uvek bi nešto iskrsnulo. To je bila Tomova filozofija.

Trenutak pre nego što je počeo da se penje stepenicama od braon peščanika, Tom se zaustavio i pažljivo pogledao levo i desno. Nije bilo nikoga osim neke starice koja je šetala psa i starca koji je žurio i skrenuo iza ugla Treće avenije. Ako je mrzeo neki osećaj, bio je to osećaj da ga prate, da ga *bilo ko* prati. A u poslednje vreme stalno se tako osećao. Potrčao je uz stepenice.

Sada je prljavština i te kako bila bitna, pomislio je kada je ušao u sobu. Čim uspe da dobije pasoš, otploviće za Evropu, verovatno u kabini prve klase. Konobari će mu donositi stvari kada pritisne dugme! Doterace se za večeru, ušetaće u veliku trpezariju i razgovaraće sa ljudima za stolom kao gospodin! Mogao bi da čestita samome sebi na ovoj noći,

pomislio je. Ponašao se baš onako kako je trebalo. Gospodin Grinlif nije nikako mogao da stekne utisak da ga je on naveo da mu ponudi putovanje u Evropu. Naprotiv. Nije mogao da ostavi gospodina Grinlifa na cedilu. Daće sve od sebe sa Dikijem. Gospodin Grinlif je bio jedan tako čestit čovek da je uzimao zdravo za gotovo da su svi ostali ljudi na svetu čestiti. Tom skoro da je zaboravio da takvi ljudi uopšte i postoje.

Sporo je skinuo sako i odvezao kravatu, posmatrajući svaki svoj pokret kao da je tuđ. Začuđujuće kako je sada uspravnije stajao, kako mu je sada lice drugačije izgledalo. To je bio jedan od retkih trenutaka u njegovom životu kada je bio zadovoljan sobom. Stavio je ruku u Bobov prenatrpani plakar i žustro odgurnuo vešalice udesno i ulevo kako bi napravio mesta za svoje odelo. Onda je otišao u kupatilo. Iz starog zardalog tuša izletela su dva mlaza. Jedan prema zavesi, a onaj drugi, u nepravilnim spiralama, jedva je uspeo da uhvati kako bi se pokvasio, ali i to je bilo bolje nego da sedne u prljavu kadu.

Kada se ujutru probudio, Bob nije bio u stanu. Tom je bacio pogled na njegov krevet i video da nije ni dolazio. Iskocio je iz kreveta, otišao do rešoa i pristavio kafu. Bob čitavog prepodneva nije došao kući. Nije hteo da mu kaže za putovanje u Evropu. Taj jadnik bi u tome video samo besplatno putovanje. I Ed Martin, verovatno, i Bert Viser, i svi ostali bednici koje poznaje. Nikome neće ništa da kaže, i niko od njih ga neće ispratiti. Tom je počeo da zvižduće. Grinlifovi su ga pozvali da dođe na večeru u njihov stan u Park aveniji.

Petnaest minuta kasnije, okupan, obrijan, u odelu i sa prugastom kravatom, za koju je mislio da će dobro izgledati na fotografiji u pasošu, Tom je koračao sobom gore-dole sa šoljom kafe u ruci i čekao jutarnju poštu. Kada stigne pošta, otići će do Radio Sitija da sredi pasoš. Šta bi mogao

da radi po podne? Da ode na neku umetničku izložbu kako bi večeras imao o čemu da razgovara sa Grinlifovima? Da malo istraži *Berk-Grinlif brodogradnju* kako bi gospodin Grinlif video da ga zanima njegov posao?

Kroz otvoreni prozor čuo je slabašni zvuk otvaranja poštanskih sandučića, pa je sišao dole. Sačekao je da poštar siđe niz stepenice i ode pre nego što je uzeo pismo adresirano na Džordža Makalpina koje je poštar zabio iza jednog poštanskog sandučeta. Pocepao je ivicu pisma i otvorio ga. Unutra je bio ček na sto devetnaest dolara i pedeset i četiri centa koji je trebalo da se isplati službeniku odeljenja Uprave javnih prihoda. Dobra stara gospođa Edit V. Supero! Platila je bez pogovora, nije se čak ni javila telefonom. To je bio dobar predznak. Ponovo je otišao na sprat, pocepao koverat gospođe Supero i bacio ga u kesu za đubre.

Stavio je ček u koverat od manilske hartije koja je bila u unutrašnjem džepu jednog od njegovih sakoa u plakaru. Izračunao je da je sada u čekovima imao ukupno hiljadu osamsto šezdeset i tri dolara i četrnaest centi. Bila je šteta što nije mogao da ih unovči, i što neka budala nije platila kešom, ili napisala ček na Džordža Makalpina, ali do sada to niko nije uradio. Tom je imao identifikacionu karticu nekog kurira banke koju je negde pronašao. Na njoj je bio neki stari datum koji je mogao da pokuša da promeni, ali se plašio da to ne bi moglo da prođe pri unovčavanju čekova, čak ni sa falsifikovanim pismom ovlašćenja za bilo kakvu sumu novca. Tako da je to, u stvari, bila samo neslana šala. Dobra, čista razonoda. Nije ni od koga krao novac. Pre nego što ode u Evropu, pomislio je, uništiće čekove.

Imao je još sedmoro pretplatnika na svom spisku. Da li da proba još samo jednom u ovih nekoliko dana pre nego što otplovi? Kada se sinoć vraćao kući posle susreta sa

gospodinom Grinlifom, pomislio je da bi, kada bi gospođa Supero i Karlos de Sevilja platili, za njega to bio kraj igre. Gospodin De Sevilja još uvek nije platio – trebalo bi da mu se javi telefonom i da zastraši boga u njemu, pomislio je Tom – ali sa gospođom Supero je bilo tako lako, pa je pao u iskušenje da pokuša još samo *jednom*.

Tom je uzeo kutiju slezove boje sa pišaćim priborom iz svoje putne torbe u plakaru. U kutiji je bilo nekoliko listova za pisma, a ispod njih su bili različiti obrasci koje je uzeo iz kancelarije odeljenja Uprave javnih prihoda pre nekoliko nedelja, dok je radio kod njih kao službenik u magacinu. Na samom dnu kutije bio je njegov spisak pretplatnika – pažljivo odabranih ljudi koji su živeli u Bronksu ili Bruklinu i najverovatnije nisu bili previše voljni da lično dođu u njujoršku kancelariju – to su mahom bili umetnici, pisci i frilenseri bez stalnih prihoda koji su zarađivali između sedam i dvanaest hiljada godišnje. Tom je shvatio da su takvi ljudi retko kada unajmljivali profesionalce da im izračunaju koliki porez treba da plate, a sa druge strane zarađivali su dovoljno novca, pa je bilo logično da mogu da ih optuže kako su napravili grešku od dvesta ili trista dolara kada su sami obračunavali svoje prihode. Na spisku su bili Vilijem Dž. Sleterer, novinar, Filip Robilard, novinar, Frida Hen, ilustrator, Džozef Dž. Đenari, fotograf, Frederik Redington, umetnik, Frensis Karnegis – Tom je imao neki predosećaj u vezi sa Redingtonom. Crtačem stripova. Nije znao da li je bio na početku karijere ili mu je već dobro išlo.

Odabrao je dva obrasca na kojima je pisalo: IZVEŠTAJ O GREŠCI U OBRAČUNU, ubacio indigo papir između njih i brzo počeo da prepisuje podatke ispod Redingtonovog imena na spisku. Prihodi: 11.250 \$. Izuzeća: 1. Odbici: 600 \$. Krediti: nula. Povraćaj: nula. Kamata: (na trenutak je

oklevao) 2,16 \$. Iznos duga: 233,76 \$. Onda je iz svoje zalihe uzeo list papira sa znakom odeljenja Uprave javnih prihoda i adresom Avenije Leksington, adresu precrtao iskošenom linijom olovke i otkucao ispod nje:

Dragi gospodine,

Zbog poplave u našoj kancelariji u Aveniji Leksington, vaš odgovor pošaljite na:

Regulaciono odeljenje
Nadležnost Džordža Makalpina
187. E. 51. ulica
Njujork, Njujork

Hvala.

Ralf F. Fišer

Gen. dir. Reg. odelj.

Tom se potpisao zavojitim i nečitkim potpisom. Sklonio je ostale obrasce, za slučaju da se Bob iznenada pojavi, i podigao slušalicu telefona. Odlučio se za uvodno prodrmanje gospodina Redingtona. Dobio je njegov broj telefona preko informacija i pozvao ga. Gospodin Redington je bio kod kuće. Tom mu je ukratko objasnio situaciju i iznenadio se što gospodin Redington još uvek nije dobio obaveštenje Regulacionog odeljenja.

– Trebalo bi da je poslato još pre nekoliko dana – rekao je Tom. – Dobićete ga sutra, bez ikakve sumnje. Znae, u velikoj smo gužvi.

– Ali, ja sam *platio* porez – rekao je uznemireni glas sa druge strane žice. – Sve sam...

– Znae, ovakve stvari se dešavaju, kada je dohodak zasnovan na osnovu statusa frilensera i prihoda koji nisu stalni. Pregledali smo vrlo pažljivo vaš doprinos, gospodine

Redingtone. Nije greška u pitanju. I ne bismo želeli da upotrebimo plenidbeno pravo protiv kancelarije za koju radite, ili protiv vašeg agenta i tako dalje... – Ovde se zakikotao. Prijateljski, lični kikot je generalno činio čuda. – ... ali, moraćemo to da uradimo ukoliko ne platite u roku od četrdeset i osam sati. Kao što sam vam rekao, u priličnoj smo...

– Da li mogu da razgovaram sa nekim ako dođem? – gospodin Redington je zabrinuto upitao. – To je đavolski mnogo para!

– Pa možete, naravno – Tomov glas je u ovakvom trenutku uvek postajao neformalan. Zvučao je kao srdačan stari čudak od preko šest banki koji je toliko strpljiv da strpljiviji ne bi mogao da bude ako bi gospodin Redington kojim slučajem došao, ali ne bi popustio nimalo i pored sve priče i objašnjavanja gospodina Redingtona. Džordž Makalpin je predstavljao Poresku upravu Sjedinjenih Američkih Država. – Naravno, možete da razgovarate *sa mnom* – Tom je otezao u govoru – ali nema apsolutno nikakve greške, gospodine Redingtone. Samo sam želeo da vam uštedim vreme. Možete da dođete ako želite, ali upravo sada držim u ruci sve vaše izveštaje.

Muk. Gospodin Redington ga neće pitati ni o čemu u vezi sa izveštajima, jer verovatno nije znao odakle da počne sa pitanjima. Ali, ako ga gospodin Redington čak i zamoli da mu objasni o čemu se tu radi, Tom je bio spreman da ga učutka pričom o čistom dohotku u odnosu na akumulirani dohodak, o iznosu duga u odnosu na obračun, kamati od šest procenata godišnje, akumuliranoj od datuma dospeća poreza do datuma plaćanja istog na osnovu bilo koje razlike, što je predstavljalo porez dat u prvobitnom izveštaju – a sve je to mogao da mu ispriča sporim glasom, koji je bio nezaustavljiv kao Šermanov tenk. Niko do sada nije insistirao

da lično dođe i sluša još o tome. Gospodin Redington se povlačio. Tom je to mogao da zaključiti po njegovom muku.

– U redu – gospodin Redington je rekao klonulim glasom. – Pročitaću obaveštenje kada ga sutra dobijem.

– U redu, gospodine Redingtone – kazao je i spustio slušalicu.

Tom je sedeo tako još par sekundi, kikotao se, dlanovi tankih ruku su mu bili spojeni između kolena. Onda je poskočio, sklonio Bobovu pisaću mašinu, uredno očešljao svetlosmeđu kosu ispred ogledala i krenuo prema Radio Sijetu.

3

– **Z**dravooo, Tome, moj momče! – gospodin Grinlif je rekao glasom koji je obećavao dobre martinije, večeru sladokusca i prenoćište u slučaju da bude preumoran da ode kući. – Emili, ovo je Tom Ripli!

– Izuzetno mi je drago! – rekla je srdačno.

– Drago mi je, gospođo Grinlif.

Izgedala je u priličnoj meri onako kako je očekivao – plavokosa, veoma visoka i vitka, dovoljno zvanična da bi se pristojno ponašao, a opet sa istom naivnom blagonaklošnošću prema svakome koja je krasila i gospodina Grinlifa. Gospodin Grinlif ih je uveo u dnevnu sobu. Da, već je bio u njoj sa Dikijem.

– Gospodin Ripli radi u osiguravajućem društvu – rekao je gospodin Grinlif, a Tom je pomislio da mora da je već popio nekoliko čašica, ili je sinoć bio rasejan, jer mu je Tom potanko opisao reklamnu agenciju kada mu je rekao da tamo radi.

– Ne preterano uzbudljiv posao – Tom je skromno rekao gospođi Grinlif.

Služavka je ušla u sobu donevši martini i *canapés** na poslužavniku.

– Gospodin Ripli je već bio kod nas – rekao je gospodin Grinlif. – Bio je sa Dikijem.

– O, stvarno? Ali mislim da se nismo upoznali. – Nasmejala se. – Vi ste iz Njujorka?

– Nisam, iz Bostona sam – rekao je Tom. I to je bilo tačno.

Oko trideset minuta kasnije – baš u pravo vreme, pomislio je Tom, jer su Grinlifovi insistirali da popije još jedan, pa još jedan martini – prešli su iz dnevne sobe u trpezariju gde je sto bio postavljen za troje, sa svećama, dugačkim zagasitoplavim ubrusima, i celim hladnim piletom u aspiku. Ali, najpre su se poslužili sa *céleri rémoulade.*** Tom je veoma voleo *céleri rémoulade*. To je i rekao.

– I Ričard! – rekla je gospođa Grinlif. – Oduvek je voleo kako je naša kuvarica sprema. Šteta što ne možeš malo da mu odneseš.

– Spakovaću je sa čarapama – rekao je Tom osmehnuvši se, a gospođa Grinlif se nasmejala. Rekla mu je da bi volela da odnese Ričardu nekoliko pari crnih vunениh čarapa iz *Bruks bradersa*, one kakve je Ričard oduvek nosio.

Razgovor je bio dosadan, a večera izvanredna. Kada ga je gospođa Grinlif pitala, Tom joj je odgovorio da radi u reklamnoj agenciji *Rotenberg, Fleming i Barter*. Kada je kasnije ponovo govorio o agenciji, namerno je rekao da se zove *Redington, Fleming i Parker*. Gospodin Grinlif nije primetio razliku. Tom je pomenuo naziv kompanije po drugi put kada su gospodin Grinlif i on bili sami u dnevnoj sobi posle večere.

* Franc.: posluženje, meze, sitni sendviči. (Prim. prev.)

** Franc.: remulada od celera. (Prim. prev.)

– Da li si se školovao u Bostonu? – pitao ga je gospodin Grinlif.

– Nisam, gospodine. Bio sam na Prinstonu neko vreme, onda sam posetio drugu tetku u Denveru i išao sam u tamošnji koledž. – Tom je čekao, nadajući se da će ga gospodin Grinlif pitati nešto o Prinstonu, ali ga on nije ništa pitao. Tom je mogao da mu govori o sistemu predavanja istorije, ograničenjima na koledžu, atmosferi na igrankama preko vikenda, političkim tendencijama studenata, ili o bilo čemu drugom. Tom se prošlog leta sprijateljio sa studentom druge godine na Prinstonu koji je pričao samo o Prinstonu, a Tom ga je na kraju sve više i više ispitivao, predvidevši da će doći vreme kada će moći da iskoristi te informacije. Tom je već ispričao Grinlifovima da ga je odgajila tetka Doti u Bostonu. Odvela ga je u Denver kada je imao šesnaest godina, i u stvari je tamo završio samo srednju školu, ali kod tetke Bee je stanovao mlađić po imenu Don Micel koji je išao na Univerzitet Kolorado. Tom se osećao kao da je i on sam išao na taj univerzitet.

– Specijalizovao si nešto određeno? – pitao ga je gospodin Grinlif.

– Nekako sam bio podeljen između računovodstva i engleskog – odgovorio je Tom uz osmeh znajući da je njegov odgovor tako dosadan da niko neće da ga pita ništa o tome.

Gospođa Grinlif je ušla u dnevnu sobu sa foto-albumom u rukama i Tom je seo pored nje na sofu kada je počela da ga lista. Ričardov prvi korak, Ričard na groznoj ogromnoj fotografiji u boji obučen i u pozi *Dečaka u plavom*, sa dugačkim plavim kovrdžama. Album mu nije bio zanimljiv sve do Ričardovih fotografija kada je otprilike imao šesnaest godina. Bio je dugonog, mršav i talasaste kose. Koliko je Tom mogao da vidi, skoro da se uopšte nije promenio od šesnaeste do dvadeset i treće ili četvrte godine, kada su njegove slike

prestale da se pojavljuju, i Tomu je bilo neverovatno kako se njegov veseo, naivan osmeh samo malo promenio. Tom nije mogao a da ne pomisli da Ričard nije previše inteligentan, ili je prosto voleo da se slika i mislio da najbolje izgleda sa ustima razvučenim od uva do uva, što opet nije bilo previše inteligentno sa njegove strane.

– Ove još uvek nisam zalepila u album – gospođa Grinlif je rekla i pružila mu gomilu fotografija. – Sve su iz Evrope.

Te fotografije su bile zanimljivije – Diki sedi u nekom kafeu koji liči na kafe u Parizu i Diki na plaži. Bio je namršten na nekoliko fotografija.

– A ovo je Mondibelu – gospođa Grinlif mu je rekla pokazujući fotografiju na kojoj Diki izvlači jedrilicu na pesak. Iza njega su se videle gole stenovite planine i red malih belih kuća duž obale. – A ovo je i ta devojka, osim njega jedina osoba iz Amerike koja tamo živi.

– Mardž Šervud – dodao je gospodin Grinlif. Sedeo je na drugom kraju sobe, ali se nagnuo i pažljivo je pratio gledanje slika.

Devojka je bila u kupaćem kostimu, na plaži, ruku obavijenih oko kolena, zdravog i neproduhovljenog izgleda, razbarušene, kratke, plave kose – tip dobre devojke. Tu je bila i jedna lepa fotografija Ričarda u šorcu, kako sedi na ogradi terase. Bio je nasmejan, ali je Tom primetio da to nije bila ona ista vrsta osmeha. Izgledao je staloženije na slikama iz Evrope.

Tom je primetio da gospođa Grinlif zuri u tepih ispred sebe. Setio se trenutka za stolom kada je rekla: – Kamo sreće da nikada nisam čula za Evropu! – i kada ju je gospodin Grinlif uznemireno pogledao, a onda mu se nasmešio kao da su se takvi izlivi emocija dešavali i ranije. Sada je video suze u njenim očima. Gospodin Grinlif je ustao i prišao joj.

– Gospođo Grinlif – rekao je Tom nežnim glasom – znajte da ću uraditi sve što mogu da ubedim Dikija da se vrati.

– Blagosloven bio, Tome, blagosloven bio – rekla je i stegla Tomovu ruku koja je bila na njegovoj butini.

– Emili, zar ne misliš da je vreme da odeš da legneš? – pitao ju je gospodin Grinlif nagnuvši se prema njoj.

Tom je ustao istovremeno kad i gospodin Grinlif.

– Tome, nadam se da ćete nas ponovo posetiti pre nego što odete – rekla je. – Od kada je Ričard otišao, skoro da nam mladići više i ne dolaze u kuću. Nedostaju mi.

– Biće mi zadovoljstvo da ponovo dođem – rekao je Tom.

Gospodin Grinlif je izašao iz sobe sa njom. Tom je i dalje stajao, ruke su mu bile na kukovima, glavu je držao uspravno. Mogao je da se vidi u velikom ogledalu na zidu – čestit mladić koji poštuje sebe. Brzo je pogledao u stranu. Radio je ispravnu stvar, ponašao se baš onako kako je trebalo. Ali je ipak osećao krivicu. Kada je maločas rekao gospođi Grinlif *uradiću sve što mogu...* Pa, to je i mislio. Nije pokušavao nikoga da prevari.

Osetio je kako je počeo da se znoji, pa je pokušao da se opusti. Zbog čega je toliko brinuo? Tako se dobro osećao večeras! Kada im je rekao o tetka Doti...

Tom se ispravio, bacio je pogled prema vratima, ali se ona nisu otvorila. To je večeras bio jedini trenutak kada se osećao neprijatno, nestvarno, onako kako bi se osećao da je lagao, a to je bila praktično jedina stvar koju je rekao a da je bila istinita: – *Moji roditelji su umrli kada sam bio veoma mali. Ođajala me je tetka u Bostonu.*

Gospodin Grinlif je ušao u sobu. Njegovo telo je izgledalo kao da pulsira i da postaje sve veće i veće. Tom je zatrepao, osetio je iznenadni strah od njega, osetio je nagon da ga napadne pre nego što on napadne njega.

– Mogli bismo da probamo malo brendija? – rekao je gospodin Grinlif dok je otvarao bife pored kamina.

Ovo kao da je nekakav film, pomislio je Tom. Za koji trenutak će gospodin Grinlif ili neko drugi da kaže: – Okej, *seci!*, i on će ponovo da se opustiti i biće u baru *Raul* sa džinom i tonikom ispred sebe. Ne, u *Grin kejdzu*.

– Dovoljno si popio? – pitao ga je gospodin Grinlif. – Nemoj ovo da piješ ako ne želiš.

Tom je neodređeno klimnuo glavom i gospodin Grinlif ga je na trenutak zbunjeno pogledao, a onda je sipao brendi u dve čaše.

Ledena jeza prostrujala je Tomovim telom. Razmišljao je o incidentu u apoteci prošle nedelje, iako je ta priča bila sasvim završena i nije se *stvarno* plašio, podsetio je sebe da se sada ne plaši. Na Drugoj aveniji bila je jedna apoteka čiji je telefonski broj davao ljudima koji su insistirali da mu se ponovo jave zbog njihovih poreza na dohotke. Taj broj je davao kao broj Regulacionog odeljenja gde su mogli da ga dobiju samo između pola tri i četiri sredom i petkom po podne. U to vreme Tom se muvao oko telefonske govornice čekajući da telefon zazvoni. Kada ga je apotekar sumnjičavo pogledao nakon što je drugi put došao tamo, Tom mu je rekao da očekuje poziv od svoje devojke. Kada se prošlog petka javio, neki muškarac mu je rekao: – Znaš o čemu ti govorimo, je l' da? Znamo gde živiš, ako hoćeš da dođemo kod tebe... Imamo ono za tebe, ako ti imaš ono za nas. – Glas mu je bio dubok, a opet je okolišao, pa je Tom pomislio da je to neka smicalica i nije mogao ništa da odgovori. A onda je čuo: – Slušaj, dolazimo pravo kod tebe. Kod tebe *kući*.

Tomove noge su bile kao od pudinga kada je izašao iz telefonske govornice, a onda je video da apotekar bulji u njega, oči su mu bile razrogačene, uspaničene, i odjednom

se taj razgovor sam po sebi objasnio – apotekar je prodavao drogu i uplašio se da je Tom policijski detektiv koji je došao da ga presliša. Tom je počeo da se smeje, izašao je glasno se smejući, teturao se dok je hodao jer su mu noge još uvek klecale od straha.

– Razmišljaš o Evropi? – čuo je glas gospodina Grinlifa.

Tom je uzeo čašu koju je gospodin Grinlif držao ispred njega. – Jesam, razmišljao sam – odgovorio je Tom.

– Pa, nadam se da ćeš uživati u putovanju, Tome, kao i da ćeš uticati na Ričarda. Inače, mnogo se dopadaš Emili. Tako mi je rekla. Nisam morao da je pitam. – Gospodin Grinlif je okretao svoju čašu. – Moja supruga ima leukemiju, Tome.

– O. To je veoma ozbiljno, zar ne?

– Jeste. Možda neće poživeti ni godinu dana.

– Baš mi je žao što to čujem – rekao je Tom.

Gospodin Grinlif je izvadio nekakav papir iz džepa. – Imam spisak brodova. Mislim da je uobičajeni put do Šerbura najbrži, i najzanimljiviji. Otići ćeš vozom do Pariza, a onda spavaćim kolima preko Alpa sve do Rima i Napulja.

– Biće sve u redu. – Počelo je da mu zvuči zanimljivo.

– Moraćeš da uhvatiš autobus iz Napulja do Ričardovog sela. Pisaću mu o tebi... neću mu reći da si moj emisar – dodao je smešeci se – ali ću mu reći da smo se upoznali. Ričard će ti verovatno ponuditi smeštaj, ali ako iz nekog razloga to ne bude mogao, postoje hoteli u varoši. Mislim da ćete se lepo slagati. A sada, što se tiče novca – gospodin Grinlif se očinski nasmejao – predlažem da ti dam šeststo dolara u putničkim čekovima i povratnu kartu. Da li ti to odgovara? Tih šeststo dolara bi trebalo da ti bude sasvim dovoljno za skoro dva meseca, a ako ti bude trebalo još, moj momče, samo treba da mi pošalješ telegram. Ne izgledaš kao neki mladić koji će spiskati sav novac.

– To zvuči mnogo, gospodine.

Gospodin Grinlif je postajao sve blaži i veseliji od bren-dija, a Tom sve ćutljiviji i zlovoljniji. Hteo je da ode iz tog stana. A želeo je i da ode u Evropu, i želeo je da ga gospodin Grinlif prihvati. Trenuci dok je sedeo u sofi bili su mućniji nego oni u baru prošle noći kada mu je bilo tako dosadno, jer sada nije došlo do onog prelaska u drugu brzinu. Tom je nekoliko puta ustao sa pićem u ruci i hodao do kamina i nazad, a kada se pogledao u ogledalo, video je da su mu usne obešene.

Gospodin Grinlif je veselo govorio kako su Ričard i on bili u Parizu kada je Ričard imao deset godina. To nije bilo uopšte zanimljivo. Ako se nešto desi sa policijom narednih nekoliko dana, pomislio je Tom, gospodin Grinlif će ga primiti. Mogao bi da kaže gospodinu Grinlifu da je u žurbi dao stan u podzakup ili tako nešto, i jednostavno bi se ovde sakrio. Tom se grozno osećao, osećao se skoro fizički loše.

– Gospodine Grinlife, mislim da bi trebalo da krenem.

– Sada? Ali, hteo sam da ti pokažem... U redu, nema veze. Neki drugi put.

Tom je znao da je trebalo da pita: – Šta da mi pokažete? – i da bude strpljiv sve vreme dok mu pokazuje ma šta to bilo, ali nije mogao.

– Hteo bih da obiđeš brodogradilište! – gospodin Grinlif je radosno rekao. – Kada možeš da dođeš? Samo za vreme pauze za ručak, pretpostavljam. Mislim da bi trebalo da ga vidiš, da bi mogao da kažeš Ričardu kako brodogradilište sada izgleda.

– Da... mogao bih da dođem za vreme pauze za ručak.

– Javi mi se bilo kog dana, Tome. Na vizitkarti imaš moj privatni broj. Ako se najaviš pola sata unapred, poslaću čoveka da te doveze od tvoje kancelarije do brodogradilišta.

Možemo da pojedemo sendvič dok ga razgledamo i vratiće te nazad.

– Javiću vam se – rekao je Tom. Mislio je da će se onesvestiti ako ostane još samo jedan minut u tom slabo osvetljenom foajeu, ali gospodin Grinlif se ponovo nasmejao i upitao ga da li je pročitao izvesnu knjigu Henrija Džejmisa.

– Žao mi je, gospodine, ali tu knjigu nisam pročitao – rekao je Tom.

– Pa dobro, nije bitno – gospodin Grinlif se nasmešio.

Rukovali su se. Gospodin Grinlif ga je ugnjavio dugim stiskom ruke, i onda je bilo gotovo. Ali žalostan, uplašen izraz lica još uvek nije nestao sa njegovog lica dok se spuštao liftom, video je to. Iscrpljeno se naslonio u uglu lifta, ali je i pored toga znao da će izleteti kroz vrata čim se spusti u predvorje i da će nastaviti da trči i trči sve dok ne stigne kući.

4

Kako su prolazili dani, atmosfera u gradu postajala je sve čudnija. Kao da je nešto nestalo iz Njujorka – njegova stvarnost ili važnost. Kao da je čitav grad bio predstava postavljena samo za njega, kolosalna predstava sa autobusima, taksijima, užurbanim ljudima na trotoarima, televizijskim emisijama u svim barovima na Trećoj aveniji, bioskopskim predstavama usred bela dana, sa zvučnim efektima hiljada automobilskih sirena i glasova ljudi koji govore svašta bez ikakve potrebe. Kao da će se, kada u subotu njegov brod napusti pristanište, čitav grad Njujork srušiti poput scenografije od kartona uz jedno *puf*.

Ili je možda bio uplašen. Mrzeo je vodu. Nikada pre nije putovao preko vode, osim do Nju Orleansa iz Njujorka i nazad do Njujorka, ali onda je radio na brodu koji je prevozio banane i uglavnom je bio u potpalublju i skoro da nije ni primetio da je bio na vodi. Kada je nekoliko puta bio na palubi, prizor vode bi ga uvek najpre uplašio, onda bi mu pripala muka, i uvek bi otrčao nazad u potpalublje, gde bi se, suprotno onome što ljudi govore, osećao bolje. Njegovi roditelji su se udavili u bostonskoj luci i Tom je oduvek mislio da to ima nekakve veze sa tim, jer se oduvek plašio vode i nikada nije naučio da pliva. Tom je imao mučan, prazan osećaj u stomaku kada je razmišljao kako će za manje od nedelju dana voda biti ispod njega, kilometrima duboka, i da će bez sumnje morati da je posmatra skoro sve vreme, jer ljudi na prekookeanskim brodovima uglavnom provode vreme na palubi. A morska bolest uopšte nije šik, pomislio je. Nikada nije imao morsku bolest, ali nekoliko puta skoro da ju je dobio tokom proteklih dana od samog pomišljanja na putovanje do Šerbura.

Rekao je Bobu Dilansiju da će se odseliti za nedelju dana, ali mu nije rekao gde će da ode. Bob je izgledao kao da ga to nije ni zanimalo. Retko kada su se viđali u stanu u Pedeset i prvoj ulici. Tom je otišao do kuće Marka Prajmingera u Istočnoj četrdeset i petoj ulici – još uvek je imao ključeve – da uzme neke stvari koje je tamo zaboravio, i otišao je u ono vreme kada je mislio da Mark neće biti kod kuće. Međutim, Mark je došao sa svojim novim cimerom, Džoelom, mršavim mladim davežom koji je radio u nekoj reklamnoj agenciji. Mark je umiljato odglumio i rekao jednu od onih svojih rečenica tipa: – Molim te, radi *šta god hoćeš* – zbog Džoela, jer da Džoel nije bio tu, Mark bi ga psovao i proklinjao kao

što ni portugalski mornar ne bi umeo. Mark (zamislite, pravo ime mu je Marselus) jeste jedan ružni kreten koji dobija mesečnu rentu i hobi mu je bio da pomaže mladićima koji su imali privremene finansijske probleme tako što ih je primao u svoju dvospratnu kuću sa tri spavaće sobe i izigravao boga govoreći im šta mogu a šta ne mogu da rade po kući i savetovao ih šta da rade sa životom i poslom, a sve to su, generalno, bili truli saveti. Tom je proveo tri meseca u toj kući, mada je Mark skoro pola tog vremena bio u Floridi, tako da je kuća tada stajala samo njemu na raspolaganju, ali kada se Mark vratio, napravio je veliku frku zbog nekoliko razbijenih predmeta od stakla – Mark je ponovo izigravao boga, strogog oca – i Tom se dovoljno razbesneo da mu se usprotivi i uzvratu. Zbog toga ga je Mark izbacio, ali mu je prvo uzeo šezdeset i tri dolara za razbijenu staklariju. Matori seronja! Trebalo je da bude matora usedelica, pomislio je Tom, upravnica ženske škole. Tom je gorko žalio što je ikada upoznao Marka Prajmingera, i što pre zaboravi Markove glupave svinjske oči, njegovu jaku vilicu, njegove ružne šake sa gizdavim prstenjem (kojima je mahao kroz vazduh, tražeći ovo i ono od svakoga), biće srećniji.

Jedini prijatelj kojem je hteo da kaže za putovanje u Evropu bila je Kleo, i otišao je da je vidi u četvrtak pre nego što je otplovio. Kleo Dobel je bila mršava, tamnokosa devojka koja je mogla da ima od dvadeset tri do trideset godina. Tom nije znao koliko Kleo ima godina, a živela je sa roditeljima kod Grejsi skvera i slikala je male, *veoma* male slike, u stvari, slikala je na malim komadima slonove kosti, ne većim od poštanskih markica, koje su morale da se gledaju kroz lupu, a i Kleo je koristila lupu kada ih je slikala. – Ali, razmisli samo kako je to zgodno da možeš da staviš *sve* moje slike u jednu kutiju cigareta! Drugi slikari